

Sygn. akt V CSK 433/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący)

SSA Bogusław Dobrowolski

SSN Iwona Koper (sprawozdawca)

Protokolant Ewa Zawisza

w sprawie z powództwa [...] Przedsiębiorstwa Wielobranżowego

Sp. z o.o. w [...]

przeciwko Gminie Miejskiej [...]

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 31 maja 2017 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Okręgowego w [...]

z dnia 16 marca 2016 r., sygn. akt II Ca .../15,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w [...] do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia
o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w [...] zasądził na rzecz [...] Przedsiębiorstwa Wielobranżowego sp. z o.o. w [...] od Gminy Miejskiej [...] kwotę 50 000 zł z ustawowymi odsetkami.

Ustalił, że strony łączy umowa z 29 października 2013 r., mocą której powód zobowiązany jest wobec pozwanej Gminy do zimowego oraz letniego utrzymania jezdni oraz chodników powiatowych i gminnych na wschodnim obszarze miasta Głogowa w latach 2013 - 2016 r. W okresie zimowego utrzymania powód zobowiązany jest i likwidować śliskość, monitorować prognozy pogody, kontrolować stan nawierzchni, usuwać i wywozić śnieg, sprzątać materiały użyte do likwidacji śliskości, a nadto pełnić dyżur dyspozycyjny sprzętu wraz z operatorem, przy czym czas rozpoczęcia tego dyżuru przewiduje się na dzień 1 listopada, a zakończenie na dzień 15 kwietnia. Gmina jako zamawiający zastrzegła w umowie prawo zmiany terminów rozpoczęcia oraz zakończenia dyżurów, mając na uwadze warunki atmosferyczne (§ 2 ust. 1 i 7 umowy). Zgodnie z umową, stronie powodowej przysługuje miesięczne wynagrodzenie obliczane na podstawie cen jednostkowych zawartych w formularzu ofertowym i złożonej ofercie, według faktycznie wykonanych usług (§ 7). W formularzu stanowiącym załącznik do umowy wskazany został ryczałt w wysokości 50 000 zł miesięcznie za dyżur dyspozycyjny, przy przewidywanej rocznej ilości 6 miesięcy i cenie za rok wynoszącej 300 000 zł. W roku 2014 maksymalna kwota wynagrodzenia wynosiła 915 730, 56 (§ 8 umowy). Pismem z dnia 26 lutego 2014 r. strona pozwana powołując się na § 2 ust. 2 pkt 7 oraz § 8 ust. 3 umowy odwołała pełnienie dyżuru z dniem następnym i odmówiła zapłaty stronie powodowej ryczałtu w kwocie 50 000 zł za miesiąc marzec 2014 r., dochodzonego w niniejszej sprawie.

Sąd Rejonowy uznał, że wobec jasnego brzmienia § 2 ust. 2 pkt 7 umowy Gmina nie ma uprawnienia do jednostronnego odwołania dyżuru w ramach przyjętego czasookresu świadczenia usługi i w konsekwencji nie może się uchylić od zapłaty ryczałtu za okres odwołanego dyżuru. Ryczałt należy się stronie za samą gotować do wykonania w miarę potrzeby konkretnych czynności określonych w formularzu ofertowym. Z umowy wynika, że przy idealnych

warunkach pogodowych wynagrodzenie powoda wynosiłoby nie mniej niż 300 000 zł (ryczałt za 6 miesięcy dyżuru), a przy niekorzystnych mogłoby wynosić 915 730,56 zł.

Sąd Okręgowy w [...], uwzględniając zarzuty apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego uznał, że dokonana przez ten Sąd wykładnia umowy jest błędna i nielogiczna. Wskazał, że dla oceny stanowisk stron decydująca jest treść postanowień umownych zawartych w § 2 ust. 2, pkt 7, w których wymieniono i nazwano każdy termin (początku i końca dyżuru) i co do każdego z nich, a nie do całego okresu przewidziano w § 8 ust. 3 uprawnienie pozwanej do dokonania ich zmiany. Nie wynika z nich by terminy te były ze sobą nierozłącznie związane i by wyznaczony nimi czasookres był niezmienny. W żadnym postanowieniu umowy nie określono, że dyżur dyspozycyjny trwa 6 miesięcy, wynika to natomiast z formularza ofertowego, który stanowi integralną część umowy, lecz liczba ta oznacza jedynie przewidywaną długość dyżuru. Nie ma tam mowy o przesunięciu całego okresu dyżuru i jednoczesnym sztywnym określeniu liczby jego miesięcy. W wyniku przedstawionej analizy umowy Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że Gmina ma uprawnienie do zmiany każdego z osobna terminu dyżuru mieszczącego się w ramach zimowego utrzymania jezdni i chodników. Ponieważ uczyniła to skutecznie, a powódka nie pełniła dyżuru w miesiącu marcu 2014 r., nie przysługuje jej dochodzone wynagrodzenie za ten miesiąc, a jej powództwo podlega oddaleniu.

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Okręgowego strona powodowa zarzuciła naruszenie § 7 ust. 7, 2 ust. 2 pkt 7 umowy w zw. z art. 65 § 1 k.c. i art. 5 k.c., części II tabeli 1 poz. 10 formularza ofertowego w zw. z art. 632 § 1 i 2 w zw. z art. 5 k.c. oraz art. 97 w zw. z art. 77 ust. 3 ustawy Prawo o adwokaturze.

Wnosiła o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powołanie się dla uzasadnienia podstawy kasacyjnej na wywody uzasadniające wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie czyni zadość wymaganiu z art. 398⁴ pkt 2 k.p.c. Nie może więc odnieść skutku zarzut naruszenia

art. 97 k.p.c. w zw. z art. 77 ust. 3 ustawy Prawo o advokaturze odsyłający, w miejsce jego uzasadnienia, do argumentacji uzasadniającej wskazane w skardze przyczyny kasacyjne.

Wykładnia oświadczeń woli ma na celu ustalenie właściwej treści zawartej w nich regulacji. Wykładnia umów, do której znajdują zastosowanie dyrektywy interpretacyjne zawarte w art. 65 k.c. odnoszące się do wszystkich kategorii czynności prawnych (§ 1), jak i wyłącznie do umów (§ 2) dokonywana jest kolejno na trzech płaszczyznach: ustalenia literalnego brzmienia umowy, ustalenia treści oświadczeń woli przy zastosowaniu reguł określonych w art. 65 § 1 k.c. oraz ustalenia sensu złożonych oświadczeń woli poprzez odwołanie się do zgodnego zamiaru stron i celu umowy. Na tle art. 65 k.c. przyjmuje się kombinowaną metodę wykładni, która w przypadku oświadczeń woli składanych innej osobie, przyznaje pierwszeństwo temu znaczeniu oświadczenia, jakie rzeczywiście nadawały mu obie strony w chwili jego złożenia. Ten sens oświadczenia woli uznaje się za wiążący. Priorytet stosowania wykładni subiektywnej wynika art. 65 § 2 k.c. Jeżeli okaże się, że strony nie przyjmowały tego samego znaczenia oświadczenia woli konieczne jest przejście do wykładni obiektywnej tj. ustalenia właściwego sensu oświadczenia woli na podstawie przypisania normatywnego, czyli tak jak adresat oświadczenia woli rozumiał lub powinien je rozumieć. Decydujący jest tu więc punkt widzenia odbiorcy oświadczenia, dokonującego z należytą starannością wykładni zmierzającej do odtworzenia treści myślowych składającego oświadczenie. W przypadku oświadczenia ujętego w formie pisemnej sens oświadczeń woli ustala się na podstawie wykładni tekstu dokumentu. Podstawową rolę mają tu językowe normy znaczeniowe, ale także kontekst i związki znaczeniowe poszczególnych postanowień. Tekst nie stanowi jednak wyłącznej podstawy wykładni ujętych w nim oświadczeń, lecz konieczne jest również zbadanie zamiaru i celu stron, który nie musi być celem uzgodnionym lecz wystarcza cel zamierzony przez jedną i wiadomy drugiej, a także kontekstu faktycznego w jakim umowę uzgadniano i zawierano oraz okoliczności towarzyszących złożeniu oświadczenia woli (zob. uchwałę SN z dnia 29 czerwca 1995 r., III CZP 66/95, OSNC 1995, nr 12, poz. 168, wyrok SN z dnia 19 lipca 2000 r., II CKN 313/00 LEX nr 52601). Jeżeli strony już poprzednio pozostawały w takich samych stosunkach prawnych należy

mieć na uwadze znaczenie niezbyt jasnych sformułowań umowy, jakie było przy ich stosowaniu w poprzednich stosunkach prawnych między nimi (zob. wyrok SN z dnia 4 lipca 1975 r., III CRN 160/75, OSNCP 1977, nr 1, poz. 6). Nawet jednoznacznie ustalony na podstawie reguł językowych sens oświadczenia woli nie zwalnia sądu w procesie jego wykładni od uwzględnienia innych dyrektyw interpretacyjnych.

W przedstawionym stanie rzeczy niewątpliwie zasadnie podnosi skarżący, że dokonana przez Sąd Okręgowy wykładnia nie wypełnia powyższych kryteriów. Rację ma w szczególności zarzucając, że Sąd Okręgowy dokonał wykładni wybranych postanowień umowy z pominięciem ich szerszego kontekstu, w tym nie odniósł się w ogóle do kwestii przyjętego w umowie sposobu wynagradzania powoda za pełnienie dyżuru dyspozycyjnego. Pominął znaczenie niejasnych sformułowań umowy nadawane im przy wcześniejszym stosowaniu w ramach takich samych stosunków prawnych między stronami i wyjaśnień jakie dawała pozwana w tym zakresie w toczących się wcześniej postępowaniach sądowych, rozstrzygających spór co do wykładni tych samych co obecnie postanowień umowy. Nie wziął też pod uwagę, że zgodnie z zasadą *in dubio contra proferentem*, wątpliwości interpretacyjne niedające się usunąć w drodze ogólnych zasad wykładni oświadczeń woli powinny być interpretowane na niekorzyść strony będącej autorem tekstu umowy, a więc strony pozwanej, która ponosi ryzyko jego niejasnej redakcji (zob. wyrok SN z dnia 5 lipca 2013 r., IV CSK 1/13, LEX nr 1375459).

Kierując się powyższym Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania kasacyjnego (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. i art. 108 § 2, w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.).

